

A

1610

VIII.

KEZDŐDIK: 12056 SZÁMMAL

" Régi nyomtatványok, Lőcse, evang. :"
/314.ig.j./

A.S.

12056

523

ജി.എസ്.എസ്.

~~B. 477~~

" Régi nyomtatványok, Lőcse, evang. :"
/314.ig.j./

QUO PACTO

Paedagogi suos
pueros Decē Præ-
cepta simplicissimè
docere debeant.

PRIMUM

Præceptum.

Non habebis De-
os alienos coram
me.

Quid hoc sibi vult?

Responsio.

Debemus Deum su-
pra omnia timere &
diligere, & illi soli
confidere.

SECUNDUM

Præceptum.

Non assumes no-
men Domini DEI
tui in vanum.

A' Tiz. parantsolar.

*Miképpen a' Tselé-
des ember az ő Háza né-
pének azt egyiggyűven
eleibe adgya.*

ELSŐ PARAN-

tsolat.

*Ne legyenek tenéked
idegen Istenid én előtt
tem.*

Mitsoda ez?

Felelet.

Mindeneknek fő-
lőtte félünk, szeret-
nünk kell az Istent, és
csak ő benne biznunk

MÁSODIK PA-

rantsolat.

*A' te Uaadrak Iste-
nednek nevét beabane
vegyed.*

Quid

A2

Mi-

2

DECEM

Quid hoc sibi vult?

Responsio:

Debemus Deum timere & diligere, ne per nomen ejus maledicamus, juremus, incanemus, mentiamur aut dolis fallamus; Sed in omni necessitate illud invocemus, adoremus. & cum gratiarum actione laudemus.

TERTIUM.

Præceptum.

Memeto, ut diem sabbathi sanctifices

Quid hoc sibi vult?

Debemus Deum timere & diligere, ne divinos sermones ejus & verbum contemnamus. Sed ut sanctum reputemus libenter audiamus & discamus.

Quar-

Mitsoda ez?

Felelet:

Félnünk és szeretnünk kell az Istent, hogy az Ő nevében ne átkozodgyunk, esküdgyünk bájollyuk, hazudgyunk avagy tsalogassunk: hanem minden szükségünkben azt segítségül hívjuk, imádgjuk, és háladással dicsírjük.

HARMADIK PARANTSOLAT.

Innepet szentely.

Mitsoda ez?

Felelet:

Félnünk és szeretnünk kell az Istent, hogy a' Prædicationot és az Ő igéjét meg ne utállyuk: hanem azt szentül tartjuk, örömeit halgassuk és megtanuljuk.

Ne-

PRÆCEPTA.

QUARTUM

Præceptum.

Honora Patrem tuum & Matrem, ut benè sit tibi, & sis longævus super terram.

Quid hoc sibi vult?

Responsio:

Debemus Deum timere & diligere, ne Patres & Dominos nostros contemnamus, neque ad iram commoveamus. Sed honore afficiamus morem geramus, illis serviamus, amore eos prosequamur, & magnificiamus.

QUINTUM

Præceptum.

Non occides.

Quid hoc sibi vult?

Responsio:

NEGYEDIK PARANTSOLAT.

Atyádat és Anyádat tiszteljed hogy jól legyél dolgod, és nyomas legyél földön.

Mitsoda ez?

Felelet:

Félnünk és szeretnünk kell az Istent, hogy mi a' mi szüleinket és Urainkat meg ne utállyuk, haragra ne indítsuk: hanem tiszteljük őket, nékiük szolgállyunk, engedgyünk, szeressük és bűtsüllyük.

EÖTÖDIK PARANTSOLAT.

Ne ölly.

Mitsoda ez?

Felelet:

De-

A3

Fél-

DECEM

*Debemus Deū time-
re & diligere, ne vita
proximi nostri incom-
modemus, aut agrē fa-
ciamus: Sed illum ad-
juvemus & promove-
amus in omnibus vita
necessitatibus.*

SEXTUM

Præceptum.

Non Mœchabe-
ris.

Quid hoc sibi vult?

Responsio:

*Debemus Deum ti-
mere & diligere, ut
caste & pudicè viva-
mus, in verbis ac ope-
ribus, & unusquisq;
suam conjugem amet
& honoret.*

SEPTIMUM

Præceptum.

Non furtum facies.

Quid

Félnünk és szeret-
nünk kell az Istent,
hogy felebarátunkat,
az ő testében meg ne
sértjük avag' bántuk,
hanem megsegéllyük
őtet, és oltalmazzuk
minden testi szűksé-
gében.

HATODIK PA-

rantsolat.

Ne paráználkodgyál.

Mitsoda ez?

Felelet:

Félnünk és szeret-
nünk kell az Istent,
hog' tisztán és jámbor-
ul élünk, mind szol-
lálunkban s' mind tse-
lekedetinkben, és kiki
mind az ő házastársát
szereffe és tisztelgye.

HETEDIK PA-

rantsolat.

Ne lopj.

Mi-

PRÆCEPTA.

Quid hoc sibi vult?

Responsio:

*Debemus Deum ti-
mere & diligere, ne
proxima suam pecuni-
am aut bona sua aufe-
ramus, neq; falsis mer-
cib' aut imposturá ad
nos pertrahamus. Sed
debemus operam, ut illi-
us opes conserventur,
& ejus conditio melior
reddatur.*

OCTAVUM

Præceptum.

Nō loqueris con-
tra proximū tuum
falsum testimoniū.

Quid hoc sibi vult?

Responsio:

*Debemus Deū time-
re & diligere, ne pro-
ximum falsis menda-
ciis involvamus, pro-*

Mitsoda ez?

Felelet:

Félnünk és szeret-
nünk kell az Istent,
hogy felebarátunknak
pénzét avag' marháját
mi el ne vegyük, se ha-
mis áruval és kereske-
déssel miénkét ne te-
gyük: Hanem az ő éle-
tére való értékét job-
bétani és megőrizni
igyekezzük.

NYOLTZADIK PA-

rantsolat.

*A te Felebarátod
ellen hamis tanú ne
légy.*

Mitoda ez?

Felelet:

Félnünk és szeret-
nünk kell az Istent, hog'
felebarátunkat hamis-
san bé ne adgyuk, vá-

da-

A4

dol-

DECEM

damus, traducamus, dollyuk, el-árullyuk, aut infamia aliqua af- tsufollyuk, avagy rá- ficiamus: Sed illum ex- galmazzuk: Hanem, cusemus, aliquid boni mentsük meg őtet, ő de eo loquamur, omnia felőle jót szollyunk, in meliorem partem, és mindent jóra ma- interpretantes, gyarázzunk.

NONUM

Præceptum.

Non concupisces
Domum proximi
tui.

Quid hoc sibi vult?
Responsio.

Debemus Deum ti- mere & diligere, ne hereditatem vel do- mū proximi dolo malo captemus, & sub spe- cie recti nostris facul- tatibus adjungamus: Sed detur opera sedū- lo, ut ista proximo di- ligenter custodiantur.

KILENTZEDIK
parantsolat.

Ne kívánnjad Fele- barátodnak házat.

Mitsoda ez?

Felelet:

Félnünk és szeret- nünk kell az Istent, hog' felebarátunknak földét avag' házat tsa- lárdul, avagy az igaz- nak valami szine alatt, hozzánk ne vonnyuk: Hanem hogy annak meg-tartására ő néki segítségel és szolgál- lattal legyünk,

DE.

Ti-

PRÆCEPTA.

DECIMUM

Præceptum.

Non desiderabis
uxorē ejus, non ser- vum, non ancillam
non bovem, non a- sinum, nec omnia
quæ illius sunt.

Quid hoc sibi vult?
Responsio:

Debemus Deum ti- mere & diligere, ne à proximo uxorem, ser- vos, ancillas, vel pecu- des suas, ab alienemus, aut abstrahamus: Sed illos adhortari oportet ut maneat & suum officium diligenter fa- ciant.

Quid autem summa- tim dicit DEVS de his præceptis omnibus?

Responsio:

TIZEDIK PA-

rantsolat.

Ne kívánnjad Fele- barátodnak feleségét, se szolgáját, se szolgáját, se ökrét, se szamarát, sem semmiét a mi övé.

Mitsoda ez?

Felelet.

Félnünk és szeret- nünk kell az Istent, hog' felebarátunkról az ő feleségét, háza-népét, avagy barmát el ne hi- resük, el-vonnyuk a- vag' el-tsalogassuk, ha- né inkább az ő legyünk hogy ő nála meg-ma- radgyanak, és tisztek- ben el-járjanak.

Mit szólnak Isten mind e Parantsolatok fe- lől?

Felelet:

Sic

As

Imigy

D F C E M

Sic dicit Exod: 20.

EGO sum Domi-
nus Deus tuus,
fortis zelotes, visi-
tans iniquitatē Pa-
trum in filios, in ter-
tiam & quartam ge-
nerationem eorū
qui oderunt me. Et
faciens misericor-
diam in millia his,
qui diligunt me, &
custodiunt prae-
cepta mea.

Quid hoc sibi vult?

Responsio:

*Deus minatur pœnā
omnibus, qui ista prae-
cepta transgrediuntur.
Debemus itaq; expa-
vescere & timere i-
ram Dei, & nihil con-
tra huiusmodi prae-
cepta facere.*

Imigy szoll:

EN vagyok az űr a te
Istened, erős beszédű
álló Isten, az ki az én tisz-
telességemet másbá el nem
szenvetebetom; ki meg-
látogatom az Atyáknak
álnokságát harmad és ne-
gyed iziglen, azokban az
kik engemet gyűlölnek:
Es irgalmaságot tseleke-
szem nagy sok ezeriglen,
azokban az kik engemet
félnek, és az én parantso-
latimat meg-tartják.

Mitsoda ez?

Felelet:

Az Isten büntetéssel
fenyeget mindeneket,
a' kik e' parantsolatok
ellen vétkeznek. En-
nek-okaért félünk
kell az ő haragjától, és
e' parantsolatok ellen
ne vétkezzünk.

Rur-

Aján-

P R A E C E P T A.

*Rurſus promittit etiā
ſuam gratiā & omnia
bona, omnibus qui mā-
data eius observant.
Merito igitur debem⁹
nos Deum diligere, &
illi conſidere, & juxta
mandata eius omnem
noſtram vitam ſedulo
ac diligenter inſtitue-
re.*

Ajánlya pedig ke-
gyelmét és minden-
jot, mindeneknek, az
kik e' parantsolatokat
meg-tartják. Szeret-
sük azért őtet, bizzuk
ő benne, és az ő pa-
rantsolatya szerint
ő ömett éllyünk.

SSSS

QUO PACTO

*Pædagogi ſuos
pueros Symbolum
Apoſtolicum ſimpli-
ciſſimè docere de-
beant.*

Az Hitről.

*Miképpen a' Tseledes
ember az ő Háza népé-
nek egyigyű-képpen
azt elcibe ad-
gya.*

ARTICULUS
primus, de Cre-
atione,

ELSŐ ARTICULUS.
A' Teremtél-
ről.

Cre-

Hi-

SYMBOLUM

Credo in Deum
Patrem, Omni-
potentem, creato-
rem cœli & terræ.

Quid hoc sibi vult?

Responsio:

*Credo quod DEUS
creavit me unâ cum
omnibus creaturis:*

*Quod corpus & ani-
mam, oculos, aures &
omnia membra, ratio-
nem & omnes sensus
mihi dedit, & adhuc
sustentat: Adhuc quod
vestes & calceos, cibû
ac potum, domum, uxo-
rem, liberos, agros, ju-
menta, & omnia bona,
cum omnibus vitæ ne-
cessariis, copiose quoti-
die largitur: Me con-
tra, omnia pericula,
protegit & ab omnib⁹
malis liberat & custe-
di-*

Hiszek egy Istenben,
mindenhato Atyá-
ban, Mennyekek és Földnek
teremtőjében.

Mitsoda ez?

Felelet:

Hiszé hogy az Isten
teremtett engemet,
minden teremtet álla-
tokkal egyetemben éa-
nékem testet, lelket,
szömet, fület, és min-
dē tagokat, okoságot
és minden érzékensé-
get adot, és most is tá-
plálja. Ehez ruhát, sa-
rut, ételt, italt, házat és
udvart, feleséget és
gyermeket, szántó föl-
det, barmot, és mindē
jót ad: minden szűk se-
ges dolgokkal ez test-
nek és élernék táplá-
lására bőségesen na-
ponként meg látogat:
Mindē veszedelem el-

APOSTOLICUM

*diat: Et hac omnia ex
mera sua paterna &
divina bonitate & mi-
sericordia, sine ullis
meis meritis aut ulla
dignitate: pro quibus
omnibus illi gratias a-
gere, pleno ore laudem
tribuere, inservire,
obsequi meritò debeo,
hoc certissime verū est*

len meg oltalmaz, és
mindē gonosz cselet-
len meg-öriz és vezér, és
mind ezeket csak az Ő I-
steni és Atyai kegyelmes jó
vóltából, minden érde-
mé avagy méltóságom ki-
vül, kikért én Ő neki hálá-
adással, dicsiréttel, szolgál-
lattel, és engedelemmel tar-
tozom. Ez bizonyában hū
beszéd.

ARTICULUS
Secundus, de Re-
demptione

*Et in Jesum Chri-
stum filium ejus
unicum Dominum
nostrum, qui cōce-
ptus est de Spiritu
Sācto, natus ex Ma-
ria Virgine, Passus
sub Pontio Pilato,
crucifixus mortuus
& sepultus, descen-*

MASODIK ARTICU-
lus, A' Meg-vál-
tásról.

*Es a' Jesus Christus-
ban, ō edgyetlen egy Fiá-
ban, mi Urunkban, ki fo-
gontaték szent Lélektől,
születék Szűz Máriá-
tól, kénzaték Pontius Pi-
látusnak alatta, meg fe-
szítették, meg-halá, és
eltemettették, szálla po-
kolra, harmad napon
háza*

SYMBOLUM

dit ad inferna, ter-
tia die resurrexit à
mortuis, ascendit
ad cœlos, sedet ad
dextram DEI Pa-
tris omnipotentis.
Inde venturus est
iudicare vivos &
mortuos.

Quid hoc sibi vult?

Responsio:

*Credo quod Iesus
Christus verus Deus
à Patre ante secula ge-
nitus, idēq. verus ho-
mo natus ex Maria
virgine, sit meus Do-
minus, qui me perditū
& damnatum homi-
nem redemit, & ab o-
mnib. peccatis, à mor-
te & potestate Sathane
liberavit, non quidem
auro & argento, sed
suo sancto ac pretioso
san.*

*halottaiból feltámadá-
sá, és az ō mennyege-
be, ō az
mindenható Atya Isten-
nek jobján, onnat léfzen
el-jövendő itélni ele-
veneket és hól-
tokat.*

Mitsoda ez?

Felelet:

*Hiszem hogy a' Iesus
Christus, ki igaz Isten,
az Atyától öröktől szü-
letet, és igaz ember is
a' szűz Máriától szüle-
tet, légye én Uram, ki-
engemet el-vesztet és
el-kárhozott embert,
meg váltott, magájéva
tőt és nyert, és mindē
büntől, a' haláltól, és
az ōrdögnek birodal-
mától, nem arannyal
avagy ezüsttel, hanem
az ō szét és drágalátos*

APOSTOLICUM

*sanguine suāq. imme-
rita passione & morte:
Ut ego essem proprie
suis. & in suo regno
sub ipso vivere, ac li-
beraliter servire, in
perpetua iustitia &
innocentia, perinde ac
ipse à morte surrexit,
vivit & regnat in æ-
ternum. Hoc certis-
simè verum
est.*

ARTICULUS
Tertius, de San-
ctificatione.

*Credo in Spiritū
Sanctum, sanctam
Ecclesiam Catho-
licam, Sanctorum
comunione, re-
missionem peccato-
rum, carnis resurre-
ctionem & vitam
æternam. Amen.*

Quid hoc sibi vult?

Resp-

*vérével, és az ō ártatlá-
sá, és szenvedésével és
halálával, hog' en ō ru-
lajdona legyek, és az ō
országában ō általa él-
lyek, és ō nékie szol-
gályak, örökké való
igasságban, ártatlanság-
ban, és boldogságban a'
miképpen ō fel, táma-
dot halottaiból, él és
uralkodik mind örökké.
Ez bizonyában hű beszéd.*

HARMADIK ARTI-
culus, A' meg-szen-
telésről.

*Hiszek Szent Lélek-
ben; Keresztjén Anya-
szentegyházat; Szent-
eknek edgyességét; Bü-
nöknek bocsánatját; Test-
nek feltámadását; És az
örök életet, Amen.*

Mitsoda ez;

Fele-

SYMBOLUM

Responsio:

*Credo me propriis
rationis mea viribus
Jesu Christo Domino
meo fidere, aut ad eum
accedere, nullo modo
posse: Sed spiritus san-
ctus per Evangelium
me vocavit, suis donis
illuminavit, recta fide
sanctificavit & conser-
vavit: Quemadmodum
solet totam Ecclesiam
in terra vocare, con-
gregare, illuminare
sanctificare, & in Jesu
Christo per recta mu-
nicā fidem conserva-
re: In qua Ecclesia mi-
hi & omnib⁹ Christia-
nis omnia peccata quo-
tidie benignè remittit
& nos omnes in extre-
mo die à morte resusci-
tabit, mihi & omnibus*

Felelet.

*Hiszem hogy az Je-
sus Christusba, az én.
Uramba, én tulajdon
okoságóbot avagy e-
rőmből nem hihetek,
vagy ő hozzája né me-
hetek: Hanem a Szent
Lélek hívot engemet
az Evangeliū által, az
ő ajándékival meg-vi-
lágosított, igaz hitben
meg-szentelt és tartot
az miképpen az egész
Keresztyénseget & föl-
dön hja, gyűjti, világo-
sítja, szenteli, és a Je-
sus Christusban meg-
tartya eg' igaz hitben:
Melly Keresztyén seg-
ben ő énnéké és min-
den hiveknek napon-
ként minden bűnöket
gazdagon megbotsát-
tya, és az utolsó napō
engemet és minden:*

APOSTOLICUM

*in Christum credenti-
bus, vitam aeternam
daturus. Hoc certis-
simè verum
est.*

*hólrakat fel-rámaszt,
és énnékema' Christus-
ban való hivekkel e-
gyetemben, meg-ad-
gya az örök életet. Ez bi-
zonyában hū befzed.*

QUO PACTO
*Pædagogi suos
pueros Orationem
Dominicam simplicif-
simè docere debe-
ant.*

*A' Mi Atyánkrol.
Miképpen a Tseledes
ember az ő háza népé-
nek egyigya-képpen
azt eleibe ad-
gya.*

Pater noster, qui
es in Coelis.
Quid hoc sibi vult?
Responsio:

*Deus amentur nos
ac prafatiuncula in-
vitat, ut verè creda-
mus eum nostrum ve-
rum Patrē, nosq; ejus
veros filios esse, ut eo
con-*

Mi Atyánk, ki vagy
mennyegeben.
Mitsoda ez?
Felelet:

*Ezzel az Isten akar
minket inteni, hogy
hidgyuk őtet lenni mi
igaz Atyáknak, és
minket lenni ő igaz fi-
ainak, hogy mi őtet
B piza.*

ORATIO

confidentius plenā fiduciā oremus, quemadmodū videmus liberos certa fiducia aliquid à parentibus suis rogare

bizvást és tellyes reménsséggel kérjük, mint szerelmes fiak az Ő szerető Attyókat.

PRIMA

Petitio.

Sanctificetur nomen tuum

Quid hoc sibi vult?

Responsio:

Nomen Dei per se quidem sanctum est, verum nos oramur hac petitione, ut apud nos quoque sanctificetur.

Első Kérés.

Megszenteltesse kéte neved.

Mitsoda ez?

Felelet:

Istének neve bizonyára Ő magában szent de könyörgünk e Kérésben, hogy mi is azt tartsuk.

Qua ratione fit illud? Responsio:

Cum verbū DEI pure & sincere docetur & nos secundum illud ut Filios DEI decet pie vivimus, in quo adju-

va

Miképpen lesz az meg? Felelet:

Holott az Istennek igéje risztán és igazán hirdettetik, és mi is szentül, mint Isten fiaihoz illik, ahoz képest élünk, erre segély

DOMINICA.

vanos mi Pater, qui es in caelis. Qui vero aliter docet vel vivit, quā verbum DEI, ille nomen DEI inter nos prophanat. Ne autem hoc accidat, tu provide mi Pater caelestis.

minket mi mennyei sz. Atyánk. A' ki pedig különbent tanít, avag' él, hog' nem mint az Istének igéje parant solya, ez rutéttya közöttünk az Istennek szent nevét, kitől Őriz minket mi mennyei szent Atyánk.

SECUNDA

Petitio.

Adveniat regnum tuum.

Quid hoc sibi vult?

Responsio:

Regnum DEI venit etiā per se sine nostra oratione. Sed petimus hac precatione, ut ad nos quoque perveniat

Qua ratione fit illud? Responsio:

Cum Pater caelestis dat nobis suum sanctū spi-

Második Kérés.

Jöjön el te Országod Mitsoda ez?

Felelet:

Istének Orsága eljő Ő magától a' mi Kérésünk nélkül is: de mi könyörgünk ez Kérésben, hogy mi hozzánk is jöjön.

Miképpen lesz az meg? Felelet:

Holott a' Mennyei Atya az Ő Sz Lelké

Bz

mi-

O R A T I O

*Spiritum, ut suo sancto
verbo per suam grati-
am credamus, ac pie
hic temporalem, illic
aeternam vitam
agamus.*

T E R T I A

Petitio.

*Fiat voluntas tua
sicut in coelo & in
terra.*

Quid hoc sibi vult?

Responsio:

*Bona ac misericors
Dei voluntas fit quoque
per se, sine nostra ora-
tione: sed rogamus
hac petitione, ut etiam
fiat apud nos in cordi-
bus nostris.*

*Qua ratione fit i-
tud? Responsio:*

*Cum Deus frangit ac
impedit omne malum
con-*

*minékünk adgya, hog-
mi az ő szent igejének
az ő kegyelmessége
által hidgyünk, és Isté
szerint éllyünk, itt ez Vi-
lágban ideig, a' más világ-
ba pedig mind örökké.*

Harmadik Ké-

rés.

*Légyen te akaratod, mi-
képpen Menyben, azon-
képpen itt e' Földön-is.*

Mitsoda ez?

Felelet:

*Istének jó és kegyel-
mes akarattya meg lé-
szen a' mi kérésünk-
nélkül-is, de könyör-
günk e' Kérésben, hog-
mi nálunk-is meg lé-
gyen.*

*Miképpen lesz en ez
meg? Felelet:*

*Holott az Isten min-
den gonosz tanátsot,
és*

D O M I N I C A

*consilium & volunta-
tem, qua nobis nomen
Dei non sanctificent,
Regnumque ejus ad nos
pervenire non sinant,
ut est Diaboli, mundi
& carnis nostra volun-
tas: Deinde cum con-
fortat & conservat nos
firmiter in suo verbo
& fide usque ad finem
vitae nostrae: haec est sua
misericors & bona
voluntas.*

Q U A R T A

Petitio.

*Panem nostrum
quotidianum da
nobis hodie.*

Quid hoc sibi vult?

Responsio:

*Deus dat quidem
omnibus panem quoti-
dianum, quamvis non
petamus, etiam malis
ho-*

*és igyekezetet meg-
rőt, és szédét, mellyek
nékünk Istének nevét
nem szentelik, és az ő
Országát hozzánk jö-
ni nem hadgyák. Az
minémű az ördögnek
e' világnak, és a' mi re-
stöknek akarattya:
Hané erőset és kemé-
nyen megtart minket
igéjében és a' hitben,
mind végünkig. Ez az
ő kegyelmes jó aka-
rattya.*

Negyedik Ké-

rés.

*Mi minden napi ke-
nyerünket adgyad né-
künk ma.*

Mitsoda ez?

Felelet:

*Isten ad mindennapi
kenyeret a' kérésünk
nélkül-is minden go-
nosz embernek: De*

B 3

kő-

ORATIO

hominib⁹: Sed nos pre-
camur hac petitione,
ut cognoscamus hoc at-
que ita panē nostrum
quotidianū cū gratia-
rū actione accipiamus

Quid autē signifi-
cat panis quotidi-
anus? Resp:

Significat omne quod
ad vitam nostram necessi-
tatem ac sustentationē
pertinet, veluti: Cibi,
potum, vestes, calceos,
domum, aream, agros,
pecudes, pecuniā, divi-
tias, probam cōjugem,
probos liberos, probos
servos, probum ac fidū
magistratū, bonū rei-
publice statū, commo-
dam aeris temporem,
pacem, sanitatem, mo-
destiam, honorē, bonos
amicos, fidos vicinos,
& id genus alia.

könyörgünk e'kérésbē-
hogv' minékünk meg-
ismérnünk adgya, és
hála adással elvevünk
a' mi mindennapi ke-
nyerünket.

Mi mondatik tehát min-
dennapi Kenyernek?

Felelet:

Mindē a' mi a' restnek
táplálására és szűk se-
gére való, úgy mint:
Etel, ital, ruházat, sarn-
ház, udvar, szántó föld,
barom, pénz, marh-
jám bor házas-társ, á-
bor gyermekek, jám-
bor tseléd, jám bor és
hū Uraság, jó birod-
lom, jó idő, jó béke-
ség, jó egészség, jó mérték-
letesség, jó barátok, jó
szomszédok, és ezek-
hez hasonló dol-

gok.

Ötö-

DOMINICA

QUINTA

Petitio.

Et dimitte nobis
debita nostra; sicut
& nos dimittimus
debitoribus nostris
Quid hoc sibi vult?

Responsio:

Petimus hac prece
ne Pater celestis velit
spectare peccata no-
stra atq^{ue} ita istorsüre.
missionē nobis denega-
re (Quandoquidē nul-
lis rebus, quas petimus
digni sumus, nec quic-
quam mereri possim⁹)
sed ut velit nobis sua
gratia largiri omnia:
quia quotidie multi-
farie peccamus, & ni-
hil nisi pœnam mere-
mur: tunc nos quidem
vicissim ex corde con-
donabimus iis, à quib⁹

B 4

in

Ötödik Ké-

rés

Es bocsásd meg nekünk
a' mi vétkeinket, mikép-
pen mi is meg bocsátunk
ellenünk vétetteknek.

Mitsoda ez?

Felelet:

Könyörgünk e'Ké-
résben, hogy a' Mennyei
Atya ne nézze a' mi
bűneinket, és azokért
ily kérésünket meg ne
tagadgya. Mert ezek
közzől edgyikre sem-
vagyunk méltók, a' ki-
ket kérünk, nem is ér-
demletűk azt, hanem
mind ezeket az ő ke-
gyelméből engedgye,
mert ms naponként
sokat vétkezünk, és
méltán mind tsak bűn-
tetést érdemlünk: miis
viszontag azoknak a' kik min-
ket meg bántottak telhes-
sziből meg-bocsátunk, és ö-

ORATIO

*in nos peccatum est. al-
lisq; libenter benefa-
ciemus.*

SEXTA

Petitio.

Et ne nos inducas
in tentationem.

Quid hoc sibi vult?

Responsio:

*Deus quidem nemi-
nem tentat: Sed tamē
petimus hac petitione,
ut ipse nos custodiat &
cōservet, ne Sathanas
mundus & caro nostra
nobis imponant & nos
à recta fide ad supersti-
tionem, desperationē
atq; alia gravia scele-
ra & flagitia se ducāt:
Et ut maximē ejus mo-
di tētationib; solicite-
mur, ne succubamus,
sed ut tandem vinca-
mus ac triumphemus.*

Sep.

Őrőmeft jól részünk
azokkal a' kik mi elle-
nünk vétettének.

Hatodik Kérés.

*Es ne vigy minket ki-
sirtetbe.*

Mitsoda ez?

Felelet:

Isten bizonyára sen-
kit meg nem kísért, de
könyörgünk e Kérés-
ben, hog' Isten minket
meg-őrizzön és meg-
tartson, hogy minket
az őrdög, a' világ, és a'
mi testünk meg ne
tsallyon, se el ne réve-
lyítsen, hitetlenségbe
kétseg esésbe, és egyéb
nagy szűgyenbe, és fer-
telmessegekbe. Es ha
mi effélék től meg-há-
boréttanánk, hogy mind-
azonál al utollyára győze-
delmesek legyünk, és mind
ezeket meg-halladgyuk.

Hete.

DOMINICA

SEPTIMA

Petitio.

Sed libera nos à
malo.

Quid hoc sibi vult?

Responsio.

*Oramus hac prece,
tanquam summam,
ut Pater noster qui in
cælis est, liberet nos ab
omnibus malis ac peri-
culis, corporis & ani-
mae bonorū & honorū:
Et ut tandē cum hora
mortis venerit, felicē
vitæ exitū largiatur,
nosq; pro sua gratuita
bonitate, ex hac mise-
riarum valle ad se in
cælum recipiat. A-
M E N.*

Quid hoc sibi vult?

Responsio:

*Ut ego sim certus,
ejusmodi petitiones à*

PA-

Hetedik Ké-

rés.

*De sabadits meg min-
ket a' gonosztul.*

Mitsoda ez?

Felelet:

Könyörgünk e Ké-
résben, úgy mint egy
summában, hog' min-
ket a' mennyei Sz. A-
tya minden testi és lei-
ki gonosztul, jószagū-
kat és tiszteffűnket
nyavalától meg szaba-
ditsō, és végezetre mi-
koron a' mi utolsó ó-
rátskánk eljővendő, id-
vősséges ki-múlást en-
gedgyē, és kegyelme-
sen e' siralomnak vől-
gyéből vegyē minket
ő hozzája mennyégbe.

A M E N.

Mitsoda ez? Eelelet:

Hogy én bizonyos
legyek, e' Kérések kel-

B

lc.

DE SACRAMENTO

*Patre nostro caelesti
esse acceptas atq; ex-
auditis. Quia ipse no-
bis mandavit, ut ad i-
stum modum oremus,
promisiq; se nos ex-
audietur esse, Amen.
Amen id quod signifi-
cat, certe, certe hoc de-
bit ita venire.*

lemeretek a mennyet
Sz. Atyának, és meg-
halgattattak, mert ő
maga parátsolta, hogy
ekképpen imádkoz-
zunk, és megígérte,
hog' minket meg akar
halgatni. Amen, Amē,
anyit térsen, mint ugy
ugy, valóban így kell
meg-lenni.

QUO PACTO
Pædagogi suos
pueros Sacramen-
tum Baptismi simplici-
sime docere de-
beant.

A' Sz. Kereszttségnek
Sacramentomáról.
*Miképpen a' Tselédes
ember az. ő Háza-népé-
nek egyigyképpen az
eleibe adgya.*

PRIMUM.
Quid est Baptismus?
Responsio:

Először.
Mitsoda a' Kereszttség?
Felelet:

Baptis-

A Ke-

BAPTISMI

*Baptismus nō est sim-
pliciter aqua, sed qua
sit divino mandato in-
clusa, & verbo DEI
comprehensa,*

A' Kereszttség nem
csak pus, ta viz, hanem
Istennek parantsolat-
tyában és igéjében bé
rekesztett és bé-fog-
lalt viz.

*Quod igitur est tale
verbum Dei?*

Responsio:

*Ubi Dominus noster
JESUS CHRISTUS dicit
Matthæi ultimo: Eun-
tes docete omnes
gentes, Baptizantes
eos, in nomine Pa-
tris & Filij, & Spiri-
tus sancti.*

Mellyik az Istennek
igéje? Fe-

lelet:

A' hol Christus Urunk azt
mondgya Sz. Máthénak u-
rólso részében: *Mennye-
tek el mind'e' széles vilá-
gra. Tanítsatok minden
népeket, és kereszteljé-
tek őket, Atyának, Fiúnak
és Sz. Léleknek nevében,*

SECUNDUM

*Quid præstat aut con-
ferre Baptismus?*

Responsio:

Operatur condonatio-

Másodszor.

*Mit ad avagy használ
az Kereszttség?*

Felelet:

Bűnöknek bocsá-

nem

na-

DE SACRAMENTO

nem peccatorum, liberat à morte & Diabolo & donat eternam beatitudinē omnibus qui credūt hoc, quod verba & promissiones divina pollicentur.

Qua sunt illa verba & promissiones divina?

Responsio:

Ubi Dominus noster Jesus Christus dicit Marci ultimo: Qui crediderit, & Baptizatus fuerit, salvus erit: Qui verò non crediderit, condemnabitur.

TERTIUM.

Qui potest aqua tam magnas res efficere?

Resp:

natot szerez, haláltul és Őrdögtül szabadit, és adgya az Őrök idősséget, mindeneknek kik azt hiszik, az mit az Istennek igéje és ígéreti szólnak.

Mellyek tehát Istennek ilyen Igéi és ígéreti?

Felelet:

A'hol Christus Urunk azt mondgya sz. Márknak utolsó részében: A' ki hiszen és megkeresztelkedik, idvözül; A' ki pedig nem hiszen el-kárhúzik.

Harmadszor.

Miképpentselekedhetik az víz illy dolgokat?

Fele-

BAPTISMI.

Responsio

Aqua procul dubio non efficit: Sed verbum Dei juxta aquam, & una cum aqua. & fides qua tali verbo Dei in aqua credit: Quia aqua sine verbo Dei est simpliciter aqua, & non Baptismus: sed si verbum Dei adjicitur, est Baptismus, hoc est salutaris aque vite, per lavacrum regenerationis in Spiritu Sancto: Sicut Paulus ait ad Titum tertio capite:

Sed secundum suam misericordiam salvos nos fecit, per lavacrum regenerationis ac renovationis Spiritus Sancti, quem effudit in nos opulenter per Jesum Christi

Felelet:

Nem a' viz tselekdszi, hanem az Istennek igéje, melly a' viz mellett és a' vízzel edgyütt vagyon, és a' hit ki Istennek a' vízben való illy igéjében bizik. Mert Istennek igéje kívül az víz tsupa és puszta víz és nem keresztiség, de Istennek igéjével keresztiség, az az, kegyelemmel gazdagságos vize az életnek, és az újonná való születésnek fürödője a' Sz. Lélekben, a' mint Sz. Pál mondgya, Tit. 3.

Az újonná való születésnek fürödője által, és az Sz. Léleknek meg-újítása által, kit mireánk gazdagon ki öntött a' mi időzünk a' Jesus Christus által.

DE SACRAMENTO

Christum Salvato-
rem nostrum, ut ju-
stificati illius gratia
hæredes efficiere-
mur, juxta spem vi-
tæ æternæ indubi-
tatus sermo,

által, hogy annak kegyel-
meből meg igazittatván
az örök életnek örökösi
legyünk, az reménség
szerint. Ez bizonyá-
ban, hű be-
széd.

QUARTUM.

Quid significat autem
ista in aquam im-
mersio?

Responsio:

Significat quod ve-
tus Adam debet subin-
de per mortificationē
ac pœnitentiā in nobis
submergi & extingui
cum omnibus peccatis,
& malis concupiscēti-
is, atq; rursus quotidie
emergere ac resurge-
re novus homo qui in
sanctitate & justitia
coram Deo vivat in æ-
ternum.

Ubi

Negyedszer.

Mit jegyez tehát a viz-
zel való kereszte-
lés?

Felelet:

Azt jedzi, hogy az ő
Adam mi beűnk na-
ponként való szánás
bánás és pœnitentia,
tartás által megfojtat-
sek, és meg hallyon,
minden bűnökkel és
gonosz kívánságok-
kal egyetemben: és vilzont
naponként elő-jődn. és ta-
madgyon új ember, az ki
szentségben és igazságban
Isten előtt éllyen mind örök-
ké:

Hol-

ALTARIS.

Ubi hoc scriptum
est?

Responsio:

Sanctus Paulus ad
Romanos sexto dicit:
Sepulti igitur sumus
una cum Christo
per Baptismum in
mortem, ut quem-
admodum exiit
Christus ex mor-
tuis per gloriam Pa-
tris. Ita & nos in
novitate vitæ
ambule-
mus,

Hol vagyon ez meg-
írva?

Felelet:

Sz. Pál a' Romabéli-
eknek írt levelének
hatodik részében, így
szól: *Mi a' Christussal*
egyetembe a' Kereszttség
által el temetettünk az
halálban, hogy az mkép-
pé a' Christus halottaiból
fel-támasztatott az A-
tyának dicsősége által,
azon képpen mi is új
életben jár-
junk.

QUO PACTO

Pædagogi suos
pueros Sacramen-
tum altaris simplicif-
simè docere debe-
ant.

Az Ur-Vatsorá-
járól.

Miképpen a' Tseledes
ember az ő Háza. népé-
nek egyigén képpen az
eleikbe adgya.

Quid

Mi?

DE SACRAMENTO

Quid est Sacramen-
tum Altaris?

Responſio:

*Sacramentum Alta-
ris est verū corpus &
verus sanguis Domini
nostri Jeſu Chriſti, ſub
Pane & Vino, nobis
Chriſtianis ad mādu-
candū ac bibendum ab
ipſo Chriſto inſtitutū*

Ubi hoc ſcriptum
eſt?

Reſponſio:

*Sic ſcribunt Sancti
Evangelistae: Matthe-
us, Marcus, Lucas, &
Sanctus Paulus,*

Dominus noster
Jeſus Chriſtus,
in ea nocte qua tra-
ditus eſt accepit pa-
nem, & poſtquam

*Mitsoda az Ur-Va-
tsorája?*

Felelet:

A' mi Urunk Jeſus
Chriſtusnak valóſá-
gos teſte és vére, a' Ke-
nyér és Bor alatt né-
künk Kereſztyének-
nek ennünk és innunk,
ő magától Chriſtustól
rendeltetett.

*Hol vagy ez meg-
írva?*

Felelet:

Igy írnak a' Sz. Evan-
gelisták: Szent Márk,
Szent Márk, Szent Lu-
kás, és Szent Pál.

A' mi Urunk Jeſus
Chriſtus, azon eſza-
kán, a' mellyen el árulta-
ték, vevé a' Kenyeret,
meg áldá, meg ſzegé, és
az ő

ALTARIS.

gratias egisset, fre-
git & dedit discipu-
lis ſuis, dicens: Acci-
pite, comedite, hoc
eſt Corp' meū, quod
pro vobis datur.
Hoc facite in mei
comemorationem.

az ő Tanítványinak add,
ezt mondván: Vegyétek,
Egyétek ez az én teſtem,
ki ti érettetik adatik, ezt
tselekedgyétek az én em-
lekezetemre.

Similiter & poſt-
quam coenavit, ac-
cepto Calice, cum
gratias egisset, dedit
illis, dicens: Bibite
ex hoc omnes: Hic
Calix novum teſta-
mentum eſt in meo
ſanguine, qui pro
vobis effunditur in
remiſſionem pecca-
torum. Hoc facite,
quotiescunq; bibe-
ritis, in mei come-
morationem.

Hasonlétos-képpen,
mikor on vátſoráltak vol-
na, vevé a' pohart és há-
lákát adván, ő nekik a-
dá. ezt mondván: Igya-
tok ebből mindnyájan, Ez
Pohár Új Teſtamentom
én véremben, ki ti éret-
tetek és ſokakért ki ontá-
tik, bűnöknek bocsánat-
tyára, Ezt tselekedgyétek
valamennyiſzer yánd-
gyátok az én emlékeze-
temre.

Quid

C

Mit

DESACRAMENTO

Quid verò prodest
sic comedisse &
bibisse?

Responsio:

*Id indicant nobis hac
verba: Pro vobis da-
tur & effunditur in
remissionem pecca-
torum. Nempe quòd
nobis in Sacramento
condonatio peccatorū
vitae & iustitiae per hec
verba tribuuntur. Vbi
enim remissio peccato-
rum est, ibi est & vita
& iustitia.*

Quid potest corpo-
ralis manducatio tā
magnum quid
efficere?

Responsio:

*Manducare ac bibe-
re equidem non effici-
unt, sed illa verba quae
hic*

*Mit használts tehát ef-
féle Etel és Ital?*

Felelet.

*Azt mutatják né-
künk imez igék: Ti é-
rőttek adatott és ki-on-
tatott, bűnöknek bocsánat-
tyára. Tudni illik hog-
nénk az Ur Vatsó-
rájában bűneinknek
bocsánattya, élet és id-
vétség, adatik ez igék
által. Mett a hol bű-
nöknek bocsánattya-
vagyon, ott vagyon az
élet és idvétség-is.*

*A testi étel és ital mikép-
pen tselekedhetik illy
nagy dolgo-
kat?*

Felelet:

*Az étel és ital azt né-
tselekeszi, hanem az i-
gék, mellyek ott álla-
nak,*

ALTARIS.

*hic stant: Pro vobis
datur & effunditur,
in remissionem pec-
catorum. Quae ver-
ba sunt circa corpora
lē huius cibi & potus
participationem tan-
quam caput & summa
in Sacramento: Et qui
fidit his verbis, ille ha-
bet, quod dicunt ac so-
nāt, nempe, Remissi-
onem peccatorum*

Quis autem utitur
hoc Sacramento
dignè?

Responsio:

*Jejunare & Corpus
suum preparare, est
quidem bona & exter-
na disciplina: At il-
le est vere dignus, ac
probe paratus, qui ha-
bet fidē in hac verba:
Pro*

*nak: Ti érettetek adatot,
és ki-onatatott, bűnöknek
bocsánattya. Mel' igék
a' testi étel és ital mel-
let vadnak, miot a' leg-
főbb dolog e Sacramen-
tomban, és a' ki ezi-
géknek hiszen, az meg-
nyerte azt a' mit szol-
lanak, és a' mit m'ódá-
nak, tudni illik: Bűnök-
nek bocsánattya.*

*Kitsoda vésti tehát mel-
tan az Ur Vatsorá-
ját?*

Felelet:

*Bőjtölni és test sze-
rint magát készíteni;
ug' vagyon, szép külső
rend-tartás: de az em-
ber igazán méltó és
jól készült, a' ki hiszen
ez igéknek; Ti érette-
sek*

PRECATIO

Pro vobis datur & effunditur in remissionem peccatorum. *Qui vero his verbis non credit aut dubitat, ille est indignus ac imparatus. Quia hoc verbum Pro vobis, requirit omnino corda credentia.*

QUO PACTO Pædagogi suos pueros formas benedictionis, unā manē, alterā vesp̄i dicendā, simplicissimē docere debeant.

Manē

Reg-

tek adatott és ki-ontatott bűnöknek bocsánatgyára: A' ki pedig ez Igének nem hiszen, avagy kételkedik, ez méltatlan és készületlen. Mert az Ige; (Ti ércittetek) valóban, hívő szívet kíván;

MATUTINA

Manē, cum surgis ē lecto, signabis te signo sanctæ crucis, dicens: Reggel mikor ágyadból fel-kelsz, meg-jegezd magadat a s̄ent Keres̄tnek jelével, ezt mōdván: *Atyának, Fiúnak, és Sz. Léleknek nevében, Amen.*

Deinde innitens genibus vel stans dicas Symbolum & Orationē Dominicam. Si vis potes & hanc precationunculam addere. Ez után térdén avag' fen-álván, mond el az Credo, és a' Mi Atyánkot, ha akarod ez kis Imádságot is hozzája mondhatod.

Gratias ago tibi, mi Pater celestis, per Jesum Christum filium tuum dilectum, quod me hac nocte ab omnibus incommodis ac periculis conserva-
Halakat adok tenéked én mennyei szerelmes szent Atyám, az Jesus Christus te szerelmes szent Fiad által, hogy engemet ez éjel minden kártul és veszedelemtul megőriztél; Es kérlek tégedet, hogy ez mai nap is engemet megőriz bün-
con- C 3 töl

P R A E C A T I O

cōservare à p. c. a.
to, & omnibus m.
lis, ut tibi omnia
mea f. a. atq; ad o.
ro a. ita beneplace
a. it. Quia ego me
meum q; corpus &
anima, a. omnia
in manus tuas com
mitto. Tuus sanctus
Angelus sit mecum
ne diabolus ullū jus
in me reperiat,
Amen.

Postea alacriter ad
studia tua accedendū.

☩(o)☩

V E S P E R I.

Cum confers te cu
bitum signabis te signo
sanctae Crucis, dicens:

In

től és mindengonosztól,
hogy minden tselekedetē
és tellyes életem tenéked
kedvis és kellemetes lé
gyen. Mert én ajánlom
magamat, testemet, és
lelkemet, és mindenemet
te szent kezeidben, az te
szent Angyalod legyen
én velem, hogy az ördög
semmi hatalmat ne vé
gyen én rajtam,
Amen.

Ez után vigan kezgy
dolgodhoz.

☩(o)☩

Estvéli Imádság.

Estve mikor le-fekünni
mégy, meg-jegyezd ma
gadat a' szent Keresztnek
jelével, Ezt mondván:

Atyá-

V E S P E R T I N A.

In nomine Patris,
& Filij, & Spiritus
Sancti.

Atyának, Fiának és
Szent Léleknek nevében
Amen

Deinde innitens ge
nibus vel stans dicas
Symbolum, & Oratio
nem Dominicam. Si
vis potes & hanc pre
catiunculam addere.

Ez után térden avag
fen álván mond el az
Credot, és a' Mi-Atyán
kot: Ha akarod ez kis
Imádságot is hozzája
mondhatod.

Gratias ago tibi,
mi Pater coele
stis, per Jesum Chri
stum filium tuum,
dilectum, quod me
hac die gratuita mi
sericordia custodi
visti: Oro te ut velis
mihi condonare o
mnia peccata mea
quae iniuste perpe
travi, velisq; me hac
nocte tuâ gratiâ be
nignè conseruare,
Quia

Hálát adok tenéked
én Mennyei szerel
mes szent Atyám, az Je
sus Christus te szerelmes
szent fiad által, hogy en
gemet ez mai nap kegyel
mesen meg-őriztél. Es
kérlek tégedet, borsáfd
meg énnékem minden
bűneimet, a' hol hamissan
tselekedtem, és ellened
védkeztem. Es engemet
ez éjel kegyelmesen meg
őrizz. Mert én aján
lom

C4

lom

B E N E D I C T I O

Quia ego me meū-
q, corpus & animā,
ac omnia in manus
tuas comitto Tuus
sanctus Angelus sit
mecum ne diabo-
lus ullum jus in
me reperiat,
Amen.

*Atq, ita tandem se-
cure & tranquille
dormiendum.*

QUO PACTO
Pædagogi suos
pueros Benedictio-
nem mensę & Gratiarum
actionem simplicissime
docere debeant.

Be-

Asz-

*lom magamat, testemet,
lelkemet, és mindenemet
te szent kezedbe, az te
szent Angyalod legyen
én velem, hogy az ördög
semmi hatalmat ne
vegyen én rajtam,
Amen.*

*Igy osztán fekünni
menvén, tsendelen és
jól nyugodhatol.*

*Asztal-áldásra, és é-
tel után való Hálá-
adásra az Tseledes em-
ber az ő Háza. népét
mikeppen tani-
ssa.*

M E N S Ⱥ

B E N E D I C T I O
mensę.

*Pueri debent com-
plicatis manibus, mo-
destiam præ se feren-
tes, ante mensam sta-
re, & dicere:*

O Culi omnium in
te sperant Do-
mine, & tu das escā
illorum in tempore
oportuno. Aperis tu
manum tuam, &
imples omne ani-
mal benedi-
ctione.

*Deinde Orationem
Dominicam cum Ora-
tione sequenti.*

Domine De' Pa-
ter coelestis, be-
nedic nobis & his
donis, quæ de tua

A S Z T A L.

áldás,

A' gyermekek és az
háznép egybékultsolt
kézzel tisztességesen az
asztal eleibe állyanak,
és ezt mondgyák:

Mindeneknek szemei
te bñed biznak Ur
Isten, és te adtz eledelt
azoknak alkalmas idő-
ben Meg-nyitod bő keze-
det, és meg-elegétesz
minden elő-állato-
kat az te áldá-
soddal.

Ez után mondgyák a'
Mi Atyánkot, és a' kö-
vetkőző Háláadást.

VR Isten mi mennyei
szerelmes szent A-
tyánk, áldgy-meg minket
és ez te adományodat, ki-

lar-

C s

ket

GRATIARUM

largitate sumpturi
sumus. per Jesum
Christum Domi-
num nostrum,
Amen,

ket az te bőséges jó vol-
todból hozzánk vészünk
a' mi Urunk Jhesus Chri-
stusnak általa,
Amen.

GRATIARUM actio.

*Sic quoque post cibum
sumptum debent ad
eundemodum modeste
complicatis manibus
dicere.*

Confite mini Do-
mino. quoniam
bonus. quoniam in
secula misericordia
ejus. Qui dat escam
omni carni. qui dat
jumentis escam i-
pforu. & pullis cor-
voru invocantibus
eum. Non in forti-
tudine equi volun-
ta-

EDEL UTAN való Háladás.

Hasonlóképpen étel-
utā tselekedgyenek a'
gyermekes és az ház-
nép, tisztességesen, egy-
ben kulcsolt kézzel
mondgyák:

Adgyatok hálát az Ur-
nak, mert jó, és az ő
irgalmasága örökké meg-
marad. Ki minden test-
nek eledeli ad, ki az okta-
lan állatoknak abrakját
meg-adgya, az Hollofiak-
nak hozzá kiáltóknak, ő
néki nintsen kedve az lo-

nak

ACTIO.

taré habebit, neq;
in tibiis viri bene-
placitum erit ei. Be-
neplacitum est Do-
mino super timen-
tes eū, & in eis qui
sperant super mise-
ricordia ejus.

na kerősségében, sem gyö-
nyörűsege valaki szárai-
ban. Kedve vagyon az
Urnak az őtet félőkben,
és az kik az ő irgal-
masságára vár-
nak.

*Deinde Orationem
Dominicam cum ora-
tione sequenti.*

Ez után a' Mi Atyán-
kot mondgyák, és ez
következő Háladási.

Gratias agimus
tibi Domine
Deus Pater, per Je-
sum Christum Do-
minum nostrum,
pro universis bene-
fictis tuis, qui vivis
& regnas in secula
seculorum,
Amen.

Hálakat adunk tené-
ked Atya Ur Isten,
az mi Urunk Jhesus Chri-
stus által, minden jó té-
teményidért. Ki él és
uralkodik mind ő-
rökké, A-
men.

✠

ELE

HA

(XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX)

ELEGANTES HAZI-TABLA.

quædā ex scriptura Sētentiæ, pro omnibus sanctis Ordinibus æt.ribus, per quas illi tanquam lectione sui officij & numeris admonentur.

Mellyben minden fele rendbéli emberek némi-némű mondasokkal, úgy mint eulajdon Letzkéjökkel, az ő tisztekről és hivatallyokról intnek

EPISCOPIS, Parochis & Concionatoribus.

AZ PÜSPÖKÖKNEK, Plebánusoknak, és Prædikátoroknak.

O Portet Episcopum irreprehensibilem esse, unius uxoris maritum, vigilantium, sobrium, modestum, hospitalem, aptum ad docendum, non vinolentum, non percussorem, non turpiter lucricupidem: Sed equum, alienū à pugnis, alienū ab avaritia, qui sua domui

A Püspöknek megfedhetetlennek kell lenni, egy feleségnek férjének, józanak, emberségesnek, mértéketesnek, gazdálkodónak, a tanításra alkalmasnak, úgy mint Istenek tisztartójának: Nem bor mellett mulatozónak, nem verekedőnek, nem undok nyereség kíváncsának: Hanem kegyesnek, nem versegőnek, nem fősvénnek a ki eulajdon házat jó mód

mui benè præsūt, qui liberos habeat in subjectione cum omni reverentia, non novitium, &c. Prima ad Timotheum tertio, & ad Tit. 1.

Qui debeant auditores Episcopis suis.

Dominus ordinavit his, qui Evangelium annunciant, Evangelio vivere, 1. Cor. 9.

Communicet Doctores in omnibus is, qui docetur Evangelio: Ad Galatas capite sexto.

Qui benè præsunt presbyteri, duplici honore digni habeantur, maxime qui laborant

birja kinek engedelmes gyermeke legyenek minden tisztelességgel. Nem valami tudatlan ifjúnak, ki megtartója legyen az hűséges igének, és okraihat, hogy erős legyen az intése. is az idvösséges és építő tudományok általa, és az ellenmondókat meggyőzhesse. 1. Tim. 3. Tit. 1.

Az Halgatók mivel tartoznak az ő Lelki-Pásztoroknak.

Az Ur úgy rendelte, hogy a kik az Evangeliumot hirdetik, az Evangeliumból éllyenek. 1. Cor. 9.

A ki taníttatik az igéből, közöllyön azaz, az ki őtet taníttya, mindé javaiból. Gal. 6.

A kik jó móddal elől járó Tanítók, két-féle tiszteletre méltóztassanak: főképpen a kik imun.

TAB. SENT. SAC.

in verbo & doctrina.
Dicit enim Scriptura:
Non obligabis os Bovi
tritianti. Et Dignus
est operarius mercede
sua. Prima ad Timo-
theum quinto.

Rogamus autem vos
fratres, ut cognoscatis
eos, qui laborant inter
vos, qui præsunt vobis
in Domino, & admo-
nēt vos, ut habeatis il-
los in summo pretio
per charitatē propter
opus illorum: Pacem
habete cum illis, Pri-
ma ad Thessal. 5.

Obedite praepositis
vestris, & credite eis:
Ipsi enim vigilanti pro
animab⁹ vestris quasi
rationē reddituri, ut
eū gaudio hoc faciant,

műkálkodnak az igé-
ben és a tanításban.
Mert azt mondgya az
Irás: A nyőitató ökö-
nek béne kössed a szá-
ját. Es méltó a műkás
az ő jutalmára. 1. Tim. 5

Kérünk titeket A-
tyám fia, hog' meg bö-
tsülljétek azokat, a kik
munkálkodnak ti kö-
zöttetek, és előttetek
járnak az Urban. és in-
tenek titeket, Meg bö-
tsülljétek őket ez ő
műkájokért, és béke-
ségben legyetek ő vé-
lek. 1. Tessal. 5.

Engedgyetek a ti vé-
zerítőknék, és szó fo-
gadok legyetek: Mert
ők vigyáznak a ti lel-
ketőkért, ug' mint szá-
mot adandó k: hog' azt
örömei tselekedgyék

&

és

DE OMNIB. STATUT.

Non gementes. Nam
id est in utile vobis, ad
Ebraeos 13.

és nem foházkodással
Mert az haszontalan
néktek. Heb. 13.

DE MAGI-
stratibus.

Omnia autem potesta-
tibus superiorem
subdita sit. Non enim
est potestas nisi a DEO.
Quae vero sunt pote-
states, a DEO ordinatae
sunt. Itaque quisquis re-
sistit potestati, Dei or-
dinationi resistit. Qui
autem resistit, sibi
ipsi iudicium accipi-
ent. Non enim frustra
gladium gestat, nam
Dei minister est, ultor
ad iram ei, qui quod
malum est, fecerit. Ro-
man. 13.

VILAGI BIRO-
dalmokban valokrol.

Minden lélek a Biro-
dalom alá legyen vet-
tetvén. Mert nintsen
hatalom, hanem csak
Istentől: a melly Biro-
dalmak penig vadnak
Istentől rendeltettek.
Ennek okáért a ki a ha-
talmasságnak ellene
áll, Isten rendelésének
áll az ellene: a kik pe-
nig ellene állanak, ő
magoknak kárhoza-
tot vésznek Mert nem
viseli a fegyvert heá-
ban, mivel Istennek
szolgája bőszerű-áll
a büntetésre, azokon
kik gonoszt tselekedz-
nek. Rom. 13.

Non

A' töl:

TAB. SENT. SAC.

Non declinabis iudiciū, nec agnoscas personas, neque accipies munera, Quia munera excæcant oculos sapientum, & pervertunt verba iustorum. Iustitiam iustitia persequaris, Deuteronomi decimo sexto capite.

Quid subditi Magistratibus debeant.

Reddita quæ sunt Cesaris, Cesari, & quæ sunt Dei, Deo, Matth. 22. capite.

Ideo, ex necessitate subditi estote, non solum propter iram, sed etiam propter conscientiam. Ideo enim & tributa præstatis, Mi-

A' törvént soha meg ne hajtsad, és senki sem mélyének ne kedvez, se ajándékot valakitől ne végy. Mert az ajándék a' Bóltseket megvakította, és el-fordította az igazaknak dolgokat. Az mi igazat követted. Moses 5. K. 16. rész.

Az alattok valókról.

Adgyátok meg az Tsászárnak, a' mi a' Tsászáré, az Istennek, a' mi az Istené. Matth. 23.

Szükség hog' engedgyetek, né tsak a' büntetésért, de a' lelki ismételért is. Mert ezokáért adót is fizettek.

Mert

DE OMNIBUS STATUT.

ministri enim Dei sunt in hoc ipsum servientes. Reddite ergo omnibus debita: cui tributum, tributum: cui vectigal, vectigal: cui timorem, timorem: cui honorem, honorem, Rom. decimo tertio.

Adhortor primum omnium fieri, obsecrationes, orationes, interpellationes, gratiarum actiones pro omnibus hominibus, pro Regibus, & omnibus qui in sublimitate constituti sunt, ut quietam & tranquillam vitam agamus, cum omni pietate & gravitate. Hoc enim bonum est, & acceptum coram Salvatore nostro DEO, 1. Tim. secundo.

Ad-

D

Iats-

Mert Istennek Szolgái kik szorgalmasan, igyekeznek. Adgyátok meg azért mindennek a' mivel tartoztok Vámost a' kinek vámal tartoztok: Adót a' kinek adóval: Félelmet a' kinek félelemmel: Tisztelést a' kinek tisztelettel, Rom. 13.

Intlek azért titeket, hogy mindennek előtte legyenek könyörgések, imátkozások, esedezések, hálaadások mind emberekért, A' Királyokért, és mindnekért a' kik Fejedelemségbe vadsnak, hog' békéséges és tsendes életet viseljük, minden Isteni tisztelettel és tisztességgel. 1. Tim. 2.

T A B. S E N T: S A C.

Admone illos Principibus & Magistratibus subditos esse, &c. Tit. 3.

Subditi estote omni humanae creaturae propter Dominum, sive Regi, tanquam praecellenti, Ducibus tanquam ab eo missis ad vindictam quidem nocentium, laudem vero recte agentium, 1. Pet. 2.

M A R I T I S.

Viri similiter cohabitent secundum scientiam, veluti infirmiori vasi mulieri, impertinentes honorem, tanquam etiam cohaerentes gratiae vitae, ne interumpantur preces vestrae, 1. Pet. 3.

Vi-

Ints. meg őket arra, hog' a' Fejedelemségeknek és hatalmásoknak alája vetessenek, &c. *Tit. 3.*

Engedgyetek mindé emberi tédelésnek az Urért. Vagy a' Királynak, úgy mint fellyeb valónak, vagy a' Hadnagyoknak, úgy mint ő tőle küldettetteknek, a' gonosz tévőkön való bocsizú-állásra: Ditsiretekre penig a' Jótévőknek. *1. Petr. 2.*

A' házassérfiaknak.

Ti férfiak lakjatok az ti feleségtekkel értelmesen, és adgyátok meg az asszonyi-állatoknak, a' mint leg-erősenb edének, az ő tisztességét, úgy mint a' kegyelemnek élccébe egyenlőképpé örökösöknek, hogy meg ne háborítsanak a' tikönyörgések. *1. Pet. 3.*

D E O M N I B. S T A T U T.

Viri diligite Uxores, & vobis amari velitis adversus illas: Ad Coloss. 3.

U X O R I B U S.
Similiter uxores subdita sitis vestris viris, tanquam DOMINO: Quemadmodum Sarah obedivit Abraha, Dominum illum appellans, cuius facta estis filia, dum benefacitis, & non terreamini ullo pavore 1. Petr. 3.

P A R E N T I B U S.

Parentes, ne provocetis ad iram liberos vestros: Sed educetis illos per eruditionem & correptionem DOMINI, Ephes. 6.

Ti férfiak szeressétek feleségeket, és ne legyetek keserűek ő hozzájuk. *Coloss. 3.*

A' házassasszonyoknak.
Az asszonyok engedgyenek az ő férjeknek, mint az Urnak a' miképpé Sára az Abrahamnak engedett, és hitra őtet Urának, kiknek leányi riltettek, hogy ha jöttselekesztek, és rettegők nem léstetek. *1. Pet. 3.*

A' Szülőknek.

Ti atyák a' ti gyermekteket haragra ne ingerlyétek, hogy vadak ne legyenek: hanem nevellyétek fel őket az Urhoz való oktatásban és intésben. *Ephes. 6.*

26

L1-

D2

U2

T A B. S E N T. S A C.

LIBERIS.

Fily, obedite Paren-
tibus vestris in DO-
MINO. Nam id est ju-
stum. Honora Patrem
tuum & Matrem tuā:
Quod est praeceptum
primum in promissio-
ne: ut bene tibi sit, &
sis longevus in terra.
Ephes. 6.

S E R V I S, A N-
cillis, Mercenariis,
& cæteris ad labo-
rem conductis.

Servi, obedite iis qui
Domini sunt juxta car-
nem, cum timore, ac
tremore, cum simplici-
tate cordis vestris, tā-
quam Christo: Non
ad oculum servientes,
veluti hominibus pla-
cere studentes, sed tā-
quam

A' gyermekeknek.

Ti gyermekek enge-
delmesek legyetek a ti
Szüléiteknek az Urbā
mert ez méltó Tisztel-
lyed atyádat és anyá-
dat, ez az első parátso-
lat a' kinek ígéreti va-
gyon, tudni illik, hogy
néked jól legyen dol-
god, és nyomos légy e'
földön. Ephes. 6.

A' Szolgáknak, Szolgá-
lónak, Béréseknek
és Munkások-
nak

Ti szolgák legyetek
engedelmesek testi u-
ratoknak, félelemmel és
rettegéssel, a' ti szive-
teknek egyigységébē
mint a' Christusnak nē
csak szē. látomást való
szolgálat, úgy mint
embereknek kedves-
kō-

D E O M N I B. S T A T U T.

quam servi Christi fa-
cientes, quæ vult De-
us, ex animo, cum be-
nevolentia servientes
Domino, non homini-
bus: illud scientes,
quod unusquisque, quod
fecerit boni, hoc repor-
tabit à Deo, sive servus
fuerit sive liber. Ad
Ephesios sexto, & Co-
lossenses tertio.

P A T R I B U S. F A-
milias & Marri-
bus familias.

Et vos Domini ea-
dem facite erga illos,
remittentes minas, sci-
entes, quod & vester
ipsorum Dominus est
in cælis, nec persona
respectus est apud il-
lum. Eph. 6.

COM.

kōdők, hanem mint a'
Christusnak szolgálai,
tselekedvén az Istennek
akarattal, sive tekből
jó akarattal Gődollyá-
tok, meg hogy az Ur-
nak, és nem emberek-
nek szolgáltok, és tud-
gyátok, hogy az mi jót
kiki mind tselekeszik,
azt vélszi el az Ur, a-
kar szolga s' akar sza-
bados legyen. Eph. 6.

Az gazdáknak és gaz-
da-asz szonyok-
nak.

Ti urak ti-is hasonlo-
képpē tselekedgyetek
ővélek, és hadgyátok-
el a' ti fenyegetéseket
és tudgyátok, hog' nek
tek-is uratok vagyon
mēnyegben, és ō elōt-
te nintsen semmi sze-
mély válogatás. Eph. 6.

D 3

Az

TAB. SENT. SAC.

COMMUNI

Juvenuri.

Similiter Juniores subditi estote Senioribus, & humilitatem animi vobis infixam habete: Propterea quod Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam. Humilissimi ergo sub potestati manu DEI, ut vos exaltet cum erit opportunitas. 1. Petr. 5.

VIDUIS.

Qua verè vidua est ac desolata, sperat in DEO, & perseverat in obsecrationibus nocte ac die. Porro qua in deliciis versatur, ea vivens mortua est. 1. Tim. 2.

Omni.

*A' Közönséges ifjú-
ságnak.*

Ti Ifjak a' véneknek engedgyetek, és abbá mutatátok meg az alázatosságot. Mert Isténnek álla' kevélyeknek, de az alázatosoknak kegyelmet ad. meg alázátok azért magatokat Istennek hatalmas keze alá, hogy Ő felmagasztaltlyō titeket alkalmas időben. 1. Petr. 5.

Az özvegyeknek.

A' ki valóban özveg' és egyedül hagyatott, ez az Ő reménységét Istenbe veti és imátkozásokban megmarad nappal és éjél. De a' ki testi gyönyörűségekben foglaltos, élven meg-holt. 1. Tim. 5.

Kö-

DE OMNIB. STATUT.

OMNIBUS IN

Commune.

Dilige proximum, tuum sicut teipsum, in hoc sermone omnia praecepta summatim comprehenduntur. Ad Roman. decimo tertio.

Et ante omnia fiant deprecationes, pro omnibus hominibus. 1. Tim. 2. cap.

*Közönségesen min-
dennek.*

Szeressed Felebarádodat mint tenen magadat. Ez igében minden Parátsólatok vadtak befoglalva, Rő. 13.

Es mindeneknek előtté imátkozzatok minden emberekért. 1. Tim. cap. 2.

Cuiq, sit in primis magnæ suæ lectio cura:

Ut domus officiis sit benè recta suis,

Letz kéjet ki ki meg-tanullja,

Es házat jó állapotban láttja.

vor Einschlag und Engführung: Das letzte Viertel in der 1. Trinitatis-Woche / hat schöne warme Sonnen-Tage / Winds-Brausen und Strich-Regen: Der Brachschwein in der 2. Trinitatis-Woche / wil mit warmen geschwulden Sonnen-Schein / schrecklichen Donner-Wetter und Platz-Regen diesen Frühling beschleffen. Götter segne und behüte den Korn-Baum / wende in Gnaden ab grosse Wasser-Güsse / Wolkens Brüche / Feuer und Wetter-Schäden!

Vom Sommer.

Als Wetter dieses astronomische Sommers / welcher gleich mit dem Ersten Viertel eintritt / ist bald im Anfang Himmsels halben genügt in Hagelschlächtigen Winden / Sommer und Plitz / Regen und Schlossen / wird die Heu-Ernde sehr vertribern und verderben. Der volle-Mond nach Joha vertribet zwar besser Wetter / dafern die sichtbare Mond-firnernis bald darauf folgonde grosse sichtbare Sonnenfinsternis

Capitel IV.

Von Brandzeiten.

Es halte sich einer so nichtis als er wolle / es brauche auch einer Arzney / wie er wolle / so muß er doch endlich der Sünde halben krankheit und sterben. Das wird man auch heuer / leider! mehr als viel erfahren und beklagen / da die Leute nicht allein viel und mancherley Krankheiten unterworfen / sondern auch gar dem Tode werden gehalten müssen. Worauf Astrologie davon zu reden / die beyden Significationes Morborum Saturnus und Mars mit ihrem Lauf und Aspecten / fast durch alle Monate deuten. Im Jenner werden kalte Flüsse / Husten / Heiserkeit / gemein seyn. Der Fortgang macht allerlei gefährliche Stauren / hitzige Fieber und tödliche Brandzeiten / da denn auch die Schwangeren und Gebährenden eine unglückliche Zeit haben werden / und viel das Leben darüber einbüßen. Im Mercken werden die Choleric und Melancholic mit geschwunden hitzigen Fiebern / Sichte- und Stein-Schmerzen / mit der Colica / Niese / Gelbsucht: Das junge Volk / der mit Mäsern / Reiheln / Blattern / und bösen Hälften beimgesucht werden. Der April wil mit hitzigen Fiebern und Haut-Krankheiten verfahren. Von schweren Gebährt und Mißgebhrt / Frühzeitigen Absterben der Schwächeren wird man hören und erfahren. Im Mayen wird die Mutter-Plage den schwachen Weibes-Personen häufig zu sehen: Schwangere und Gebährende aber gefährliche